

ÚZEMNÝ PLÁN REGIÓNU ŽILINSKÉHO KRAJA

SPRÁVA O HODNOTENÍ STRATEGICKÉHO DOKUMENTU

*podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení
niektorých zákonov v znení neskorších predpisov*

VŠEOBECNE ZÁVEREČNÉ ZHRNUTIE

NOVEMBER 2022

OBSTARÁVATEĽ

Názov:	Žilinský samosprávny kraj
Sídlo:	Ul. Komenského 48, 011 09 Žilina
IČO:	37808427
Predseda ŽSK:	Ing. Erika Jurinová
Odborne spôsobilá osoba na obstarávanie územnoplánovacích podkladov a územnoplánovacej dokumentácie obcí	Ing. Katarína Náhlíková Úrad ŽSK, odbor regionálneho rozvoja

SPRACOVATEĽ ÚPN R ŽK

Názov:	AŽ PROJEKT s.r.o.
Sídlo:	Bezručova 5, 811 07 Bratislava
Hlavný riešiteľ ÚPN R ŽK:	Ing. Mária Krumpolcová

SPRACOVATEĽ SPRÁVY O HODNOTENÍ

Názov:	ENVICONSULT spol. s r.o.
Sídlo:	Obežná 7, 010 08 Žilina
Hlavný riešiteľ:	Mgr. Peter Hujo

Miesto a čas na konzultácie

Úrad ŽSK, odbor regionálneho rozvoja, Komenského 48, 011 09 Žilina

ZÁKLADNÉ ÚDAJE

Správa o hodnotení strategického dokumentu v zmysle zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v znení neskorších predpisov posudzovala Územný plán regiónu Žilinského kraja (ÚPN R ŽK) v etape - KONCEPT.

Koncept ÚPN R ŽK bol vypracovaný v dvoch variantoch v zmysle § 10 v súvislosti § 21 stavebného zákona a § 9 v súvislosti § 11 vyhlášky, obsahuje smernú a záväznú časť a je spracovaný v textovom a grafickom výstupe.

Na základe komplexného zhodnotenia a posúdenia variantných riešení konceptu ÚPN R ŽK, bude následne na dopracovanie do návrhu ÚPN R ŽK vybraný variant, ktorý najoptimálnejšie vystihuje podmienky a potreby budúceho rozvoja jednak sídelného systému kraja, ako aj tvorby krajiny.

Návrh ÚPN R ŽK bude vypracovaný v zmysle § 10, § 22, § 25 stavebného zákona a § 11, § 15 vyhlášky, podľa požiadaviek a pokynov obstarávateľa a v súlade so záverečným stanoviskom z procesu posudzovania vplyvov strategického dokumentu na životné prostredie v zmysle zákona 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení a v súlade so súborným stanoviskom.

Návrh – čistopis ÚPN R ŽK bude vypracovaný v zmysle § 10 stavebného zákona a § 11 vyhlášky a v súlade s výsledkami jeho prerokovania a schvaľovania, ako aj podľa požiadaviek a pokynov obstarávateľa. Takýto návrh – čistopis ÚPN R ŽK bude predložený na rokovanie Zastupiteľstva Žilinského samosprávneho kraja.

Územné plány miest a obcí Žilinského kraja budú musieť tento strategický dokument po jeho schválení nie len rešpektovať v zmysle § 20 ods. (6) písm. a) Stavebného zákona, ale budú ho aj spodrobňovať na úrovni súboru geodetických a popisných informácií katastra nehnuteľností. Schvaľovanie územných plánov miest a obcí bude taktiež sprevádzať posudzovanie vplyvov na životné prostredie v zmysle Zákona č. 24/2006 Z. z.. Územný plán regiónu vytvára rámcové podmienky pre usmerňovanie priestorového rozvoja všetkých sídiel Žilinského kraja.

Reálne vplyvy súvisiace s navrhovaným strategickým dokumentom sa prejavia až v súvislosti s možnou realizáciou činností a následne prevádzkou týchto aktivít, ktoré budú realizované v súlade s podmienkami strategického dokumentu až neskôr schválených územných plánov na lokálnej úrovni. Preto v tejto úrovni, ako aj etape poznania možno niektoré vplyvy určiť len rámcovo.

Adekvátne hodnotenie vplyvov na životné prostredie navrhovaných činností bude z pohľadu možných vplyvov na životné prostredie hodnotené až v procese posudzovania vplyvov navrhovaných činností na životné prostredie v zmysle zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v znení neskorších predpisov.

Predkladaná správa o hodnotení je vyhotovená podľa osnovy danej prílohou č. 5 zákona č. 24/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov a podľa Rozsahu hodnotenia č. OU-ZA-OSZP2-2021/018622-150/Gr zo dňa 17.5.2021, určeného Okresným úradom Žilina, odborom starostlivosti o životné prostredie, Oddelenie štátnej správy vôd a vybraných zložiek životného prostredia kraja.

Správa o hodnotení strategického dokumentu konceptu ÚPN R ŽK pozostáva z vlastnej Správy o hodnotení strategického dokumentu a štyroch príloh. Správa o hodnotení pozostáva zo základných údajov, údajov o priamych vplyvoch územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie vrátane zdravia a z komplexnej charakteristiky a hodnotenie vplyvov na životné prostredie vrátane zdravia. Prílohy 1 až 3 sú v tlačenej podobe zaradené na konci Správy o hodnotení a v digitálnej verzii publikované ako samostatné súbory. Príloha 4 Všeobecné záverečné zhrnutie je tlačená aj publikovaná samostatne.

ÚZEMIE

Riešené územie Územného plánu regiónu Žilinského samosprávneho kraja (ÚPN R ŽK) je vymedzené administratívnou hranicou Žilinského kraja, s celkovou rozlohou 6 809 km². Riešené územie pozostáva z 11 okresov: Bytča, Čadca, Dolný Kubín, Kysucké Nové Mesto, Liptovský Mikuláš, Martin, Námestovo, Ružomberok, Turčianske Teplice, Tvrdošín, Žilina. Do územia Žilinského kraja spadá 315 obcí.

Tab.1 Vymedzenie Žilinského kraja

Okres	Počet obcí	Rozloha v ha	Počet obyvateľov (31.12.2021)	Hustota obyv./km ²
Bytča	12	28 152	31 163	111
Čadca	23	76 062	87 969	116
Dolný Kubín	24	49 184	38 937	79
Kysucké Nové Mesto	14	17 368	32 654	188
Liptovský Mikuláš	56	134 103	71 685	53
Martin	43	73 571	93 816	128
Námestovo	24	69 046	63 563	92
Ružomberok	25	64 680	57 036	88
Turčianske Teplice	26	39 286	15 848	40
Tvrdošín	15	47 892	35 802	75
Žilina	53	81 508	161 052	198
Spolu	315	680 852	689 525	101

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2021

ŽK susedí s nasledovnými regiónmi:

- Malopoľské vojvodstvo – Poľsko
- Sliezske vojvodstvo – Poľsko
- Moravskosliezsky kraj – Česká republika
- Zlínsky kraj – Česká republika

V rámci Slovenskej republiky:

- Trenčiansky samosprávny kraj
- Banskobystrický samosprávny kraj
- Prešovský samosprávny kraj

VARIANTY RIEŠENIA STRATEGICKÉHO DOKUMENTU

Koncept Územného plánu regiónu Žilinského kraja je spracovaný variante v súlade so zákonom č. 50/1976 Zb. v platnom znení (stavebný zákon), vyhláškou č. 55/2001 Z.z. o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii a v plnej miere rešpektuje a je v súlade so schváleným Zadaním.

Nastavenie variantov rozvoja vychádza z externých faktorov a východísk, pričom charakter samotných variantov nie je protikladný, skôr na základe rozpracovaných pesimistických/optimistických scenárov vývoja sa líši v škále a intenzite navrhovaných intervencií.

Variant 1 – Konzervatívny scenár

Prvý variant je koncipovaný ako konzervatívny, vyplývajúci z prolongácie súčasných tendencií a procesov v sledovanom území do roku 2040, ktoré vyplynuli z komplexnej územnej analýzy a predpokladov demografického a socioekonomického vývoja. **Vo všeobecnosti sa predpokladá stagnácia resp. mierny rast.** V tejto súvislosti sa navrhujú konkrétne opatrenia v rámci kompetencií

územného plánu regiónu, aby nedošlo k akcelerácii nežiaducich javov aj v dôsledku predpokladaných negatívnych tendencií.

Vo variante 1 sa počíta najmä s kvalitatívnym rozvojom územia s dôrazom na zlepšenie sídelných väzieb v zmysle nastavenej štruktúry osídlenia a funkčnej a priestorovej konfigurácie územia. Z už spomínaných dôvodov sa z hľadiska územného rozvoja počíta s minimálnym nárastom, ktorého tempo a miera sa výrazne usmerňuje. Na druhej strane sa kladie dôraz na zamedzenie „spontánneho rozvoja“ obcí a akcent na princípy kompaktného územného rozvoja a jeho prirodzenej miery, s cieľom vylúčenia extrémov a ich negatívnych dôsledkov (najmä v zázemí väčších miest). Znižujú sa tým aj negatívne dopady na ekosystémy a kvalitu životného prostredia.

Predpokladom rozvoja osídlenia a sídelných štruktúr je v tomto variante predovšetkým dôraz na vnútorné skvalitňovanie sídelného prostredia miest a obcí Žilinského kraja. Hlavným cieľom v tomto variante je akcent na sledovanie a podporu vytvárania hierarchického systému sídelných centier regiónu, s dôrazom na znižovanie mobility obyvateľov a efektívnosť využívania rôznych druhov dopravy. Z tohto dôvodu koncepcia sa zameriava na väčšiu kooperáciu sídiel a navrhuje doplnenie úrovne subregionálnych rozvojových osí a centier a spodrobnejšie hierarchie ťažísk osídlenia.

Ťažiskom koncepcie 1. variantu je orientácia na existujúce zastavané územia obcí, prostredníctvom progresívneho zvyšovania hustoty osídlenia existujúcich zastavaných území, v zvyšovaní kvality a komplexity urbánnych prostredí (obslužných, sociálnych a pracoviskových funkcií), najmä kvality verejných komunikačných priestorov, v zvyšovaní kvality medzisídelných spojovacích línií a znižovaní dochádzkových vzdialeností. Fundamentálnym cieľom je v tomto kontexte, dobudovanie dopravnej infraštruktúry (vzhľadom na rastúcu mobilitu obyvateľstva) a technickej infraštruktúry pre minimalizáciu negatívnych dopadov na životné prostredie a záberov pôdy s vysokou bonitou.

Kvalitatívne zmeny v štruktúre osídlenia je potrebné vnímať v podpore dobudovania požadovaných obslužných, sociálnych a pracoviskových funkcií jednotlivých centier. Hlavnými hýbateľmi rozvoja sú okresné mestá, ktoré sú aj nositeľmi zabezpečenia požadovanej funkčnej komplexnosti okresov.

Z hľadiska urbanizačných procesov sa teda koncepcia v prvom variante zameriava najmä na reurbanizáciu (dôraz na vnútornú kvalitu a intenzifikáciu sídiel), spomalenie suburbanizácie a všeobecne podporu koncentračných tendencií pre zvrátenie poklesu a stabilizáciu vývoja miery urbanizácie (t. j. podielu mestského obyvateľstva).

Variant 2 – Progresívny scenár

Druhý variant je oproti prvému koncipovaný ako viac optimistický, založený na využití rozvojového územného potenciálu obcí s aplikáciou menej striktných intervenčných mechanizmov regionálneho charakteru a na stimulácii, prípadne minimálnom usmernení prebiehajúcich trhových mechanizmov. Z demografického hľadiska je druhý variant ovplyvnený rozsahom navrhovaných nových obytných území, pričom za racionálne akceptovateľný sa považuje interval realizácie do 30% obcami navrhovaných nových obytných plôch v ich územných plánoch, čo predstavuje celkovo nárast počtu obyvateľov do roku 2040. **Vo všeobecnosti sa predpokladá vyvážený rast.** Z hľadiska intervencií stavia druhý variant na tézach prvého variantu, ktoré čiastočne rozširuje alebo modifikuje.

Z hľadiska štruktúry osídlenia sa v tomto variante predpokladajú heterogénne procesy (prechod zo štádia suburbanizácie do štádia reurbanizácie), pričom do roku 2040 sa zameriava na zvrátenie poklesu až čiastočný nárast miery urbanizácie najmä v dôsledku nastavených požiadaviek reurbanizácie a podpory koncentračných tendencií. V najviac rozvinutých aglomeráciách miest (krajského mesta, príp. okresných miest) sa očakáva tendencia vracania sa obyvateľov do centier miest, čo povedie k zvýšenému tlaku na zahusťovanie urbanizovaného územia miest.

ZÁVÄZNÁ ČASŤ STRATEGICKÉHO DOKUMENTU

V úrovni územnoplánovacej dokumentácie celého samosprávneho kraja možno opatrenia na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov na životné prostredie definovať len rámcovo v podobe regulatívov a zásad, ktoré budú vyhlásené všeobecne záväzným nariadením Žilinského samosprávneho kraja. Navrhnuté regulatívy priestorového usporiadania a funkčného využívania územia určujú zásady využívania územia pre jednotlivé pozemky zahrnuté do urbanistických blokov tak, aby ich aplikáciou bolo možné usmerňovať výstavbu v súlade s požiadavkami na racionálne využitie územia a zároveň dodržať požiadavky na zachovanie kvalitného životného prostredia.

V koncepte strategického dokumentu je návrh Záväznej časti, v ktorej sú stanovené záväzné zásady a regulatívy územného rozvoja Žilinského kraja v 10 oblastiach, pričom sú navyše aj osobitne uvedené verejnoprospešné stavby. Štruktúra zásad a regulatív konceptu ÚPN VÚC Žilinského kraja:

1. Zásady a regulatívy koncepcie rozvoja v širších vzťahoch
2. Zásady a regulatívy štruktúry osídlenia
3. Zásady a regulatívy priestorového usporiadania a funkčného využívania
4. Zásady a regulatívy starostlivosti o ŽP
5. Zásady a regulatívy ochrany prírody a tvorby krajiny, vytvárania a udržiavania ekologickej stability
6. Zásady a regulatívy zachovania kultúrneho dedičstva
7. Zásady a regulatívy využívania prírodných zdrojov a iného potenciálu územia
8. Zásady a regulatívy stanovenia chránených častí krajiny
9. Zásady a regulatívy verejného dopravného vybavenia
10. Zásady a regulatívy verejného technického vybavenia
11. Zoznam verejnoprospešných stavieb

VYHODNOTENIE VPLYVOV STRATEGICKÉHO DOKUMENTU NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Vplyvy boli vyhodnocované na základe dostupných informácií a konkrétnych projektoch, pre ktoré bolo vypracované hodnotenie vplyvov na životné prostredie (EIA). V ostatných prípadoch vzhľadom na regionálnu úroveň a dostupné informácie možno vplyvy určiť len rámcovo. Reálne vplyvy súvisiace s navrhovanou územnoplánovacou dokumentáciou regiónu sa však prejavajú až v súvislosti so spodrobnením rozvojových zámerov v územných plánoch miest a obcí, resp. až s neskorším umiestňovaním stavieb, resp. realizáciou zámerov. Podrobnejšie hodnotenie vplyvov na životné prostredie bude spojené s nižšími stupňami územnoplánovacej i projektovej dokumentácie, z ktorých najvýznamnejšie činnosti budú z pohľadu možných vplyvov na životné prostredie hodnotené v procesoch posudzovania vplyvov na životné prostredie v zmysle zákona č. 24/2006 Z.z. (SEA alebo EIA).

VPLYVY PRESAHUJÚCE ŠTÁTNE HRANICE

V krajinách Európy sa vytvoril rad koncepčných dokumentov obsahujúcich odporúčenia, ktoré upravujú postavenie riešeného priestoru v medzinárodných súvislostiach. Priestor Žilinského kraja je síce mimo dosahu a vplyvu aglomerácii metropolitného celoeurópskeho významu, ale pre ďalší vývoj štruktúr osídlenia budú dôležité prihraničné lokality pozdĺž hraníc s Poľskom a Českou republikou.

Danosti európskej komunikačnej siete ovplyvnia ďalší rozvoj sídelných štruktúr, predovšetkým v prepojeniach dohodnutých na medzinárodnej úrovni. Transeurópska dopravná sieť a predovšetkým križovania tejto siete v smere sever – juh a západ – východ, z ktorých najmä úsek základnej TEN-T

siete Bratislava – Žilina – Košice – Vyšné Nemecké, vytvára podmienky pre doplnenie severojužného úseku základnej TEN-T siete na území SR v trase: Skalité – Čadca - Žilina (Dolný Hričov) D1, peáž s úsekom č. 1, D1 Martin – Šášovské Podhradie – Zvolen – Šahy. A súhrnnej TEN-T siete na území SR v trase: Trstená – Dolný Kubín – Kraľovany/Hubová (D1), peáž s úsekom č. 1, Ružomberok – Banská Bystrica – Zvolen

Širšie nadregionálne väzby vo vzťahu k Poľskej a Českej republike sa vytvárajú, resp. ďalej rozvíjajú v oblasti:

- ochrany prírody - veľkoplošné chránené územia na slovenskej strane nadväzujú na chránené,
- územia na poľskej strane a českej strane (Tatranský národný park na Tatrzański park narodowy, Chránená krajinná oblasť Orava na Babiogórki park narodowy, Chránená krajinná oblasť Kysuce na CHKO Beskydy),
- cestovného ruchu, kde sa vytvárajú podmienky pre spoločné obhospodarovanie a sprístupňovanie pohraničných rekreačných oblastí a zlepšenie úrovne malého cezhraničného styku,
- cezhraničných spoločenských, kultúrnych a výchovno-vzdelávacích aktivít, podporujúcich stretávanie sa obidvoch komunít, vzájomné spoznávanie tradícií a propagáciu kultúrneho a prírodného dedičstva partnerských regiónov,
- dopravy a technickej infraštruktúry - vytvárať podmienky pre rozvoj spoločnej vzájomne prepojenej železničnej a cestnej siete, zavádzať možnosti spoločného užívania energetických zariadení.

VPLYVY NA OBYVATEĽSTVO

Kritickým obdobím realizácie projektov infraštruktúry je obdobie výstavby, ktoré je spojené s dočasným nepriaznivým vplyvom na pohodu a kvalitu života obyvateľov, ktorí žijú, prípadne pracujú v lokalitách, ktoré sa nachádzajú v blízkosti stavieb, a to hlavne v súvislosti so stavebným ruchom a obmedzovaním dopravy. Vplyvy výstavby na obyvateľstvo sa prejavujú zvýšeným hlukom v dôsledku prejazdov nákladných vozidiel a činnosťou stavebných mechanizmov, tvorbou emisií (hlavne prašnosťou). Vplyv je zmierniteľný vhodnou organizáciou stavebnej činnosti, vylúčením stavebnej dopravy zo sídiel a kompenzačnými opatreniami. Obzvlášť obťažujúcim faktorom sú obmedzenia dopravy počas výstavby. V špičkách možno očakávať kolóny a kongescie, ktoré budú zneprijemňovať život nie len obyvateľom dotknutých obcí, ale aj vodičom prechádzajúcim daným úsekom.

Prevádzka dopravnej infraštruktúry bude pôsobiť na obyvateľstvo miest a obcí v ich bezprostrednom okolí nepriaznivými faktormi ako sú znečistenie ovzdušia, hluk a vibrácie. Dopravná prevádzka pôsobí negatívne na ovzdušie vplyvom spaľovania uhľovodíkových palív v spaľovacích motoroch dopravných prostriedkov a sekundárnou prašnosťou. Za najvýznamnejšie znečisťujúce látky z dopravy vo vzťahu k zdraviu obyvateľstva sú považované oxidy dusíka a tuhé znečisťujúce látky, resp. ich časť vyjadrená ako suspendované látky PM₁₀ a PM_{2,5}. Významná je aj tvorba oxidov uhlíka a polycyklických aromatických uhľovodíkov. Vplyv dopravy na produkciu emisií oxidu siričitého (SO₂) a olova sa v súčasnosti nepovažuje za významný.

Limitné hodnoty znečistenia vonkajšieho prostredia na ochranu zdravia ľudí stanovuje vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva, životného prostredia a regionálneho rozvoja č. 360/2010 Z.z. o kvalite ovzdušia.

Hluk z dopravy je významným rizikovým faktorom ovplyvňujúcim kvalitu života a zdravia ľudí. Hlukovými vplyvmi z dopravy sú postihnuté najmä územia tesne ležiace pri exponovaných dopravných trasách. Podľa poznatkov zdravotníctva hluková hladina 65 dB(A) predstavuje hranicu, od ktorej začína byť negatívne ovplyvňovaný vegetatívny nervový systém.

Rámec prípustných hodnôt hluku vo vonkajšom prostredí, ktoré nesmú byť jednotlivými činnosťami prekročené definuje vyhláška Ministerstva zdravotníctva SR č. 549/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí, v znení vyhlášky MZ SR č. 237/2009 Z.z. Podľa § 3 ods. 1 vyhlášky „ochrana zdravia pred hlukom, infrazvukom a vibráciami je zabezpečená, ak posudzované hodnoty určujúcich veličín hluku, infrazvuku a vibrácií nie sú vyššie ako prípustné hodnoty“.

Pre vybrané projekty dopravnej infraštruktúry je vhodné vypracovanie hlukových štúdií za účelom vyhodnotenia predpokladaných vplyvov hluku na dotknuté územia a dodržania podmienok definovaných vo vyhláške č. 549/2007 Z.z., ako aj návrhy protihlukových stien a bariér, ktoré minimalizujú negatívne vplyvy hluku na obytnú zástavbu.

Pozitívne vplyvy

Ekonomické tendencie zahŕňajú stabilizáciu miery nezamestnanosti v ŽSK a rozvoj nových hospodárskych odvetví spôsobený pracovnou imigráciou, dobudovaním nadradenej dopravnej infraštruktúry a podporou progresívnych terciárnych a kvartérnych odvetví.

Realizáciou návrhov v oblasti výstavby a rekonštrukcií infraštruktúry (vodovody, kanalizácia, plynofikácia, energetika) sa predpokladá zlepšenie kvality života obyvateľstva ako aj životného prostredia.

Medzi pozitívne vplyvy patrí napr. zvýšenie plynulosti dopravy, zníženie nehodovosti, zníženie hlukovej a emisnej záťaže. K zníženiu podielu hlukovej a emisnej záťaže prispeje v budúcnosti aj predpokladaný vyšší podiel elektromobilov a hybridných vozidiel.

Významné pozitívne dopady na obyvateľstvo sa predpokladajú hlavne v prípade projektov obchvatov miest a obcí, dobudovania diaľnice D1 a D3, realizácie rýchlostných ciest. Všeobecne je možné vplyvy projektov cyklistickej dopravy hodnotiť ako pozitívne, nakoľko prispievajú k redukcii automobilovej dopravy čo prispeje k zníženiu celkového znečistenia ovzdušia automobilovou dopravou a hlavne zvýšenie pohybovej aktivity obyvateľstva s následným pozitívnym dopadom na jeho zdravie (obezita, kardiovaskulárne choroby a podobne) a z pohľadu bezpečnosti prispievajú k zníženiu dopravnej nehodovosti, čo sa taktiež pozitívne prejaví aj na zdraví obyvateľstva.

Sprievodné pozitívne prínosy sa prejavajú aj v socioekonomickej oblasti znížením nákladov spojených s prepravou tovaru a osôb a poklese cestovného času.

Elektrifikácia žel. tratí a zvýšenie traťovej rýchlosti prinesie pozitíva vo forme: zníženia produkcie emisií do ovzdušia, zníženie hlukovej záťaže, časové úspory a skrátenie pravidelných jazdných časov vlakov osobnej dopravy, úsporu času prepravy tovaru.

Medzi ciele výstavby posudzovanej komunikácie je potrebné zaradiť i zlepšenie dopravnobezpečnostnej situácie, ktorá v danom prípade súvisí s odklonením dopravy mimo intravilán sídel. Všeobecne je možné vychádzať z predpokladu, že realizáciou výstavby rýchlostných ciest, diaľnic a žel. tratí sa prejaví na znížení automobilovej dopravy na cestách I., II. a III. triedy.

VPLYVY NA HORNINOVÉ PROSTREDIE

Medzi vplyvy na horninové prostredie a reliéf vo všeobecnosti zaradiť:

- zásah do horninového prostredia a reliéfu,
- potreba materiálov na realizáciu stavieb,
- možné znečistenie horninového prostredia pri havarijných únikoch škodlivých látok.

Počas výstavby môže dôjsť z aktivácii zosuvov, narušeniu svahov, vzniku erózných javov rôzneho rozsahu, v prípade vzniku havárií k znečisteniu horninového prostredia. V projektovej príprave

stavieb bude potrebné vykonať podrobný inžinierskogeologický a hydrogeologický prieskum v zmysle platných noriem a legislatívy a navrhnúť opatrenia na minimalizáciu negatívnych vplyvov na horninové prostredie.

Medzi významné a nevratné vplyvy patrí ťažba nerastných surovín. Nepriaznivým dopadom ťažby nerastov na životné prostredie je predovšetkým:

- vytvorenie veľkých vydobytých priestorov v podzemí a na povrchu,
- sadanie a prepádanie územia,
- vytváranie bezodtokových depresí,- aktivácia geodynamických javov,
- svahová deformácia,
- odvodňovanie horninových komplexov,
- zníženie výdatnosti a kapacity využívaných zdrojov,
- nahromadenie veľkého množstva zostatkových materiálov s obsahom kontaminantov na haldách a odkaliskách,
- vertikálny, prípadne i horizontálny pohyb a následná zmena terénu – poklesy územia,
- prepadiská a zosuny,
- kontaminácia povrchových a podzemných vôd niektorými vysoko mineralizovanými banskými vodami alebo vodami a výluhmi z hald a odkalísk,
- usadzovanie v korytách potokov, riek a vodných nádrží,
- zvetrávanie sulfidov, kedy dochádza k acidifikácii pôd a vôd.

Do oblastí rizika vzniku svahových deformácií patrí predovšetkým oblasť karpatského flyšu. Prevažná časť zosuvov má charakter plošných zemných prúdov, s charakteristickou odtrhovou hranou. Oblasti budované paleogénnymi horninami vykazujú značnú početnosť výskytu zosuvov. K ostatným dokumentovaným svahovým deformáciám patria blokové rozsadliny zvetralých skalných a poloskalných hornín, (Veľká a Malá Fatra, Chočské vrchy) a územia s výskytom kamenito-bahnitých prúdov (Západné Tatry, Malá Fatra). Vytváranie erózných rýh je viazané na nespevnené sedimenty terciéru, prípadne kvartérne pelitické sedimenty s väčšou mocnosťou a miernym sklonom svahu. Ich najväčšia početnosť je zistená vo vonkajšom flyšovom pásme.

Geologický zákon (569/2007 Z. z.) upravuje podmienky projektovania, vykonávania, vyhodnocovania a kontroly geologických prác, pôsobnosť štátnej geologickej správy a prípadné sankcie za porušenie ustanovení tohto zákona. Pri navrhovaných činnostiach je potrebné rešpektovať všetky ťažobné územia, podporovať ich rekultiváciu ako aj potrebné stabilizačné opatrenia, ktoré zabezpečia nasledujúce bezpečné využívanie územia.

VPLYVY NA KLIMATICKÉ POMERY

Očakáva sa, že meniace sa klimatické pomery z dôvodu zmeny klímy budú mať veľký vplyv na všetky sektory spoločnosti, ako aj ekosystémy. Podľa Územnej štúdie Slovenska o zmene klímy sa globálne otepľovanie môže prejavíť na našom území rastom priemerov teploty vzduchu do roku 2075 o 2 až 4°C. V poslednej dekáde 2011 – 2020 vzrástla priemerná ročná teplota vzduchu v regiónoch severného Slovenska o 1,5 až 2° C v porovnaní so záverom 20. storočia (www.shmu.sk).

S realizáciou návrhov v oblasti urbanizácie územia, výstavbou dopravnej infraštruktúry a pod. súvisia negatívne dopady na klimatické pomery územia, čo sa prejaví na:

- zvýšenie výskytu klimatických extrémov,
- znižovanie zadržiavania vody v krajine,
- vytváranie nepriepustných plôch v sídlach,
- nadmerné prehrievanie spevnených plôch v sídlach,
- odkanalizovanie a odvedenie zrážkových vôd z komunikácií a spevnených plôch,

- znižovanie retenčnej kapacity krajiny,
- negatívne pôsobenie na lesné a nelesné ekosystémy,
- zvyšujúce sa riziko lesných požiarov,
- negatívne dopady na vegetáciu sídel,
- vysušanie a zánik mokradí,
- nadmerné odčerpávanie a pokles povrchových a podzemných vôd,
- pokles zásob pitnej vody v niektorých častiach regiónu.

VPLYVY NA OVZDUŠIE

Dominantný podiel na znečistení ovzdušia v Žilinskom kraji má energetika, strojárka výroba, drevárska výroba, chemický priemysel (výroba papiera a celulózy). Prevažná časť emisnej záťaže v regióne pochádza najmä z okresu Ružomberok, Martin a Žilina kde sú situované veľké priemyselné zdroje, ktoré sú významnými zástupcami palivovo-energetického a chemického priemyslu v Slovenskej republike. V Žilinskom kraji bolo v roku 2019 evidovaných v databáze Národného emisného informačného systému (NEIS) 1614 veľkých a stredných zdrojov znečisťovania ovzdušia.

Na väčšine územia Žilinského kraja majú najväčší vplyv na koncentráciách PM₁₀, PM_{2,5} lokálne vykurovania nad príspevkami ostatných skupín zdrojov, v priľahlom okolí frekventovaných komunikácií prevažuje doprava (D1, resp. D3, ťahy zo Žiliny na Čadcu a Martin, ťah z Ružomberka na Banskú Bystricu). Medzi zdrojmi prevažuje jednoznačne podiel lokálnych kúrenísk nad ostatnými skupinami zdrojov. Prevažujúci vplyv v zdrojoch majú na väčšine územia Žilinského kraja miestne zdroje prevažne lokálneho vykurovania. Lokálne je potom zrejмый vplyv významných priemyselných zdrojov. Vplyv poľských zdrojov zasahuje v prípade priemerných ročných koncentrácií malú časť územia Žilinského kraja, prevláda vplyv miestnych zdrojov.

Realizácia návrhov v oblasti urbanizácie územia a najmä výstavbou veľkých stavieb a dopravnej infraštruktúry je spojená s produkciou zvýšeného množstva emisií. Negatívne dopady výstavby sú časovo viazané na samotné obdobie výstavby a nepredstavujú trvalú záťaž územia.

VPLYVY NA VODNÉ POMERY

V roku 2018 v riešenom území ŽSK z celkového počtu 47 sledovaných odberných miest nespĺňalo 32 miest požiadavky na kvalitu vody podľa NV č. 269/2010 Z. z. a NV č. 167/2015 Z. z..

Znečistenie podzemných vôd pochádza z infiltrácie povrchových vôd do riečnych sedimentov, z priemyselných hnojív, znečistených zrážkových vôd, skládok odpadov, priemyselných a odpadových vôd mestských a sídelných aglomerácií a poľnohospodárstva. Pri celkovom zhodnotení hodnôt celkovo k zvýšeniu železa, mangánu, dusičnanov, chloridov a niektorých stopových prvkov.

Jednou z kľúčových úloh ochrany využívaných zdrojov vôd na úseku kvalitatívnej ochrany je riešenie problematiky zdrojov znečistenia, a to bodových zdrojov znečistenia alebo plošných zdrojov znečistenia. Rozhodujúcimi zdrojmi bodového znečistenia sú vypúšťané odpadové vody, komunálne, ale aj priemyselné.

V súčasnosti prevádzkované komunálne ČOV, ktorých technológia čistenia odpadových vôd nezodpovedá kritériám ostatných legislatívnych predpisov, najmä na odstraňovanie nutrientov sú súčasťou riešenia Plánu rozvoja verejných kanalizácií. Na produkcii znečistenia sa však podieľa aj priemysel, ktorý nie je napojený na komunálne ČOV.

Zdroje plošného znečistenia sú ťažšie identifikovateľné než bodové, ale ich účinky sú rovnako dlhodobé a ťažko odstrániteľné. Najväčšími zdrojmi plošného znečistenia sú: poľnohospodárstvo, odkaliská a rozptýlené skládky, kontaminované závlahové, ale i zrážkové vody.

Vplyvy projektov na povrchové a podzemné vody sú významnejšie počas výstavby. Vplyvy predstavujú napr.:

- zmeny hydromorfologických pomerov zásahom do tokov,
- ovplyvnenie režimu povrchových tokov a podzemných vôd,
- ovplyvnenie kvality povrchových tokov a podzemných vôd.

Zvýšenú pozornosť je potrebné venovať pri projektoch zasahujúcich do vodohospodársky významných vodných tokov, ktoré sú vedené v zozname vodohospodársky významných vodných tokov podľa zákona Vyhlášky MŽP SR č. 211/2005 Z. z., ktorou sa ustanovuje zoznam vodohospodársky významných vodných tokov a vodárenských vodných tokov. Uvedené platí aj o CHVO a ochranných pásmach vodných zdrojov.

Ochrana pred povodňami

Na ochranu proti povodňam sú v návrhu zahrnuté potrebné úpravy tokov, vrátane ich ohradzovania, resp. budovania poldrov.

V rámci konceptu sú navrhované priehrady, nádrže a iné zariadenia určené na zadržiavanie alebo na akumuláciu vody (Plán rozvoja VVaVK pre územie Žilinského kraja v rámci Slovenskej republiky na roky 2021-2027 podľa jednotlivých povodí).

Pri príprave projektov je potrebné prihliadať k aktuálnym Plánom manažmentu povodňových rizík a vyhodnotiť možné dopady vo vzťahu k existencii prípadného povodňového rizika a povodňového ohrozenia v dotknutých územiach. Pri výstavbe bude potrebné rešpektovať podmienky povodňovej ochrany v súlade s ustanoveniami zákona č. 7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami v znení neskorších predpisov. Jednotlivé stavebné objekty bude potrebné navrhnuť tak, aby sa v dotknutých územiach nezmenili odtokové pomery a nebola ovplyvnená povodňová ochrana územia. Navrhované prvky nesmú vytvárať prekážky prechodu veľkých vôd. Počas ich výstavby bude potrebné vypracovať povodňový plán zabezpečovacích prác, v zmysle § 10 zákona č. 7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami. Projekty bude potrebné posúdiť v zmysle zákona č. 24/2006 Z.z. (EIA).

Vplyvy na zásoby vôd

Z analýzy súčasného stavu rozvoja zásobovania obyvateľstva Žilinského kraja pitnou vodou z verejných vodovodov vyplýva, že okrem budovania nových vodovodov v obciach bez vodovodu a dobudovania sietí tam, kde je vodovod v prevádzke, je potrebné venovať zvýšenú pozornosť aj poruchám na vodovodných sieťach a rekonštrukciám poruchových sietí. Vysoké straty vody sú typické najmä pre menšie vodovodné systémy a obecné vodovody. Treba pamätať na včasnú obnovu vodovodnej siete v jednotlivých aglomeráciách.

Z pohľadu rámcovej bilancie potrieb vody, ktoré budú zodpovedať rozvoju verejných vodovodov a zdrojov vody využívaných na území kraja vyplýva, že vybudované kapacity zdrojov budú pokrývať všetky potreby.

Realizácia Plánu rozvoja verejných vodovodov nebude mať nepriaznivý vplyv na ekologické podmienky krajiny, pretože potreby vody budú v prevažnej miere kryté z existujúcich zdrojov vody a teda nebude zaťažovať krajinu zvýšenými odbermi vody z prostredia. Naopak, Plán rozvoja predpokladá zníženie exploatácie týchto zdrojov tak, aby boli dodržané ekologické limity zdroja a súčasne zohľadňuje aj predpokladané vplyvy globálneho otepľovania.

Bolo by žiaduce, aby sa v obciach súčasne s výstavbou verejného vodovodu realizovala aj výstavba verejnej kanalizácie, lebo je pravdepodobné, že sa zvýši spotreba vody a teda aj produkcia odpadovej vody, čo nepriaznivo ovplyvní kvalitu životného prostredia.

Realizácia Plánu rozvoja verejných vodovodov zvýši životnú úroveň obyvateľov a priaznivo ovplyvní rozvoj regiónov, v obciach bez verejného vodovodu je minimálne predpoklad rozvoja výrobných prevádzok a zvyšovanie zamestnanosti.

VPLYVY NA PÔDU

Spôsob využívania poľnohospodárskej pôdy formou intenzívnej výroby a používanie rôznych agrochemikálií prejavuje zvýšením koncentrácie niektorých rizikových prvkov v poľnohospodárskych pôdach a postupnou degradáciou kvality pôdy.

Úbytok poľnohospodárskej pôdy bol najmarkantnejší v zázemí veľkých miest a teda predovšetkým v kotlinách, ktoré predstavujú najkvalitnejšie pôdy kraja.

Hlavnými negatívnymi faktormi, ktoré ovplyvňujú poľnohospodársku výrobu a environmentálne funkcie sú zhutňovanie a acidifikácia pôd, neuvážené rekultivácie pôd, najmä odvodňovanie, nadmerná chemizácia, divoké skládky, zvýšená veterná a vodná erózia.

Klimatické zmeny budú mať významný negatívny dopad aj na pôdu. Vplyvom striedania období sucha a intenzívnych zrážok dôjde k zhoršeniu pôdnej štruktúry a zvýšeniu zhutnenia pôdy a k iným možným ohrozeniam pôdneho fondu (pôdna erózia, ochudobnenie pôdneho substrátu o živiny, podmáčanie a oslabenie koreňového systému drevín).

Vodná erózia sa výraznejšie prejavuje v severných okresoch, najmä v podhorských a horských oblastiach, kde je vyššia svahovitosť. Najhoršia situácia v rámci ohrozenia pôd vodnou eróziou je v okresoch Dolný Kubín, Čadca, Ružomberok a Bytča. Stredná, silná, až extrémna veterná erózia sa v Žilinskom kraji nevyskytuje. Na väčšine poľnohospodárskej pôdy sa vyskytuje žiadna až slabá veterná erózia (100 %). Intenzita je závislá najmä na sklonitosti reliéfu, pokryvnosti vegetáciou a na pôdnom druhu.

Negatívne dopady realizácie navrhovaných projektov na pôdu predstavujú hlavne trvalé a dočasné zábery poľnohospodárskej pôdy a lesnej pôdy. Ďalšie vplyvy predstavuje obmedzenie hospodárenia, rozdelenie pozemkov, zhutnenie pôdy prejazdmi stavebnej techniky, stavebnými dvormi, depóniami humusu a pod. Negatívne dopady na lesné porasty predstavuje napr. predčasné odlesnenie, otvorenie porastových stien, oslabenie porastov s následným vznikom kalamít.

V projektovej príprave jednotlivých projektov je potrebné vyhodnotiť trvalé a dočasné zábery, ako aj zábery plôch najkvalitnejších pôd v rámci dotknutých katastrálnych území obcí, ktoré sú chránené v zmysle NV č. 58/2013 Z.z. o odvodoch za odňatie a neoprávnený záber poľnohospodárskej pôdy. Vo fáze prípravy stavby je potrebné zrealizovať pedologický prieskum zameraný na vyhodnotenie kvality pôd a hrúbky kultúrnej vrstvy v jednotlivých sondách na základe ktorých bude navrhnutá hrúbka skrývky pre celú trasu navrhovanej stavby.

Pri zemných prácach sa postupuje v zmysle zákona NR SR č. 220/2004 o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a Vyhlášky č. 508/2004 Ministerstva pôdohospodárstva SR.

Sprievodným negatívnym javom je možné znečistenie pôdy v prípade havarijných situácií počas výstavby ako aj počas prevádzky.

VPLYVY NA FAUNU, FLÓRU A ICH BIOTOPY

Kritickým obdobím je samotné obdobie výstavby, ktoré súvisia s priamym záberom biotopov s výskytom flóry a fauny, výrubom drevín, so zvýšeným hlukom v dôsledku prejazdov nákladných vozidiel a činnosťou stavebných mechanizmov, tvorbou emisií, zvýšenou prašnosťou, nevhodnou lokalizáciou stavebných dvorov, potenciálnym znečistením povrchových a podzemných vôd ropnými látkami v prípade havarijných stavov.

Obdobie po ukončení výstavby pôsobí predovšetkým nepriaznivými faktormi ako sú: znečistenie ovzdušia tvorbou emisií, hluk a vibrácie, , postupná degradácia fragmentovaných a izolovaných biotopov, ovplyvnenie krajinného rázu, vytváranie bariér v krajine a obmedzenie migrácie živočíchov, vznik bariér pre pohyb v krajine oslabujú populácie živočíchov a spôsobujú znižovanie početnosti až zánik druhov organizmov, rozširovanie inváznych druhov rastlín, ovplyvnenie biotopov a druhov napr. prostredníctvom zmien vodného režimu, používanie posypového materiálu na cesty počas zimnej údržby.

V projektovej príprave navrhovaných činností je potrebné vypracovať hodnotenie vplyvov činnosti na životné prostredie v zmysle zákona č. 24/2006 Z.z. (EIA), vypracovať prieskumy inventarizácie drevín rastúcich mimo les a určení ich spoločenskej hodnoty v zmysle zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny, a vyhlášky MŽP č. 170/2021 Z.z. v znení neskorších predpisov.

V prípade, že navrhovaná stavba zasahuje do biotopov európskeho alebo národného významu je potrebné v projektovej príprave stavby vypracovať prieskum inventarizácie a spoločenského ohodnotenia biotopov európskeho a národného významu na plochách trvalého a dočasného záberu navrhovanej stavby. Pri prieskume biotopov sa postupuje podľa aktuálnej Metodiky mapovania nelesných biotopov (ŠOPSR, 2014) a Metodiky mapovania lesných biotopov (ŠOPSR, 2013) podľa v nich uvedeného postupu mapovania.

V prípade, že navrhovaná stavba zasahuje do území Natura 2000 je potrebné vypracovať tzv. primerané posúdenie vplyvov na územia Natura 2000, t.j. hodnotenie vplyvov na druhy a biotopy, ktoré sú predmetom ochrany v daných územiach sústavy Natura 2000 v zmysle aktuálnej Metodiky hodnotenia významnosti vplyvov plánov a projektov na územia sústavy Natura 2000 v Slovenskej republike (ŠOP SR, 2016).

Osobitnú pozornosť je potrebné venovať prvkom ÚSES a vyhodnocovaniu vplyvom na tieto územia, ako aj návrhom na minimalizáciu negatívnych dopadov navrhovanej činnosti.

Hodnotenie vplyvov na migráciu živočíchov

Okrem fragmentácie a izolácie biotopov dochádza pri výstavbe a prevádzke dopravnej infraštruktúry k narušeniu konektivity (priechodnosti) krajiny pre živočíchy a k zvyšovaniu úmrtnosti živočíchov v dôsledku kolízií s vozidlami. Bariérový účinok komunikácii závisí od prítomnosti technických prvkov ciest (oplotenie, priekopy, ochranné múry), od intenzity dopravy aj od miery kolízií s migračnými trasami živočíchov.

Povinné oplotenie diaľnic a rýchlostných ciest vytvára v krajine bariéry, ktoré sú pre migrujúce živočíchy prakticky neprekonateľné. Problémom na cestách nižšej kategórie, ktoré nie sú oplotené je zvyšovanie intenzity dopravy. Pri intenzívnej doprave sú tieto cesty pre živočíchy len veľmi ťažko priechodné. Práve tu hynie najviac zvierat dôsledkom zrážok s motorovými vozidlami.

Ďalším faktorom výrazne ovplyvňujúcim priechodnosť územím sú líniové dopravné prvky, ktoré prechádzajú na mnohých úsekoch paralelne. V krajine tak vzniká multibariérový efekt. A teda aj v prípade, že sú jednotlivé líniové dopravné stavby pre živočíchy prekonateľné, ich koncentráciou na jednom mieste sa z nich stáva pre živočíchy neprekonateľná bariéra.

Závažným problémom v území je aj intenzívna zástavba súvisiaca s rozvojom bývania, priemyslu a výstavbou logistických centier. Mnohé obce sa rozšírili natoľko, že hranice medzi nimi zanikli a na mnohých miestach vznikla súvislá zástavba, ktorá sa tiahne v údoliach riek aj desiatky kilometrov. Živočíchy tu len veľmi ťažko nachádzajú miesta, kadiaľ by mohli územím prechádzať.

Situáciu zhoršuje aj v súčasnosti narastajúci trend rozsiahleho oplocovania pozemkov, ktorý súvisí okrem iného aj s nastavením preplácania škôd spôsobených na poľnohospodárskych plodinách zverou. Na minimalizáciu negatívnych dopadov na migráciu živočíchov sú navrhnuté opatrenia v kap. C.IV.

VPLYVY NA KRAJINU

S rozvojom osídlenia súvisia vplyvy na štruktúru, využívanie a scenériu krajiny. Medzi významné trvalé a nevratné vplyvy patrí napr.: vytváranie samostatných sídelných celkov a rozvojových území vo voľnej krajine územne oddelených od existujúceho zastavaného územia sídla; reťazenie sídiel formou líniovej zástavby; umiestňovanie monofunkčných obytných rozvojových území v ťažiskových územiach.

Z hľadiska rozvoja urbanizácie predstavuje významný vplyv územné zrastanie sídiel v medzi-sídelnom priestore a značné obmedzenie konektivity krajiny. Koncept ÚPN R ŽK tento problém rieši stanovením minimálnych vzdialeností medzi najbližšími zastavanými územiami dvoch alebo viacerých obcí v 2 variantoch.

Negatívne vplyvy predstavuje aj živelný územný rozvoj, kedy nové rozvojové plochy nenadväzujú na existujúce zastavané územie. Koncept ÚPN R ŽK tento problém rieši stanovením maximálnych percentuálnych zmien (rozšírenia) zastavaných území obcí za dve desaťročia (od schválenia územnoplánovacej dokumentácie obce) v 2 variantoch.

Vplyvy počas realizácie navrhovaných zámerov majú významnejší charakter, nakoľko dochádza k narušeniu existujúcej homogenity povrchu krajiny. Vznikajú nápadne negatívne pôsobiace prvky v scenérii krajiny. Osobitne rušivo pôsobia staveniská počas výstavby väčších komplexov a líniových stavieb. Nepriaznivo pôsobia aj rozostavané mostné konštrukcie a mimoúrovňové križovatky. Sprievodným negatívnym javom je likvidácia sprievodnej vegetácie vodných tokov a časti lesných porastov. Negatívne vplyvy na scenériu krajiny je možné čiastočne zmierniť vegetačnými úpravami a architektonickými riešeniami a pod.

Rušivý vplyv na krajinu má výstavba nových a rozširovanie existujúcich lyžiarskych stredísk. Pri ich návrhoch je nevyhnutné rešpektovať prírodné limitujúce faktory (klimatické, hydrologické a pod.), ako aj záujmy ochrany prírody. Na základe predpokladaných zmien v dĺžke trvania lyžiarskej sezóny je možné v budúcnosti (za cca 15-45 rokov) predpokladať z hľadiska zmeny prírodných podmienok obmedzenia pre väčšiu časť tohto segmentu v rámci rekreačnej infraštruktúry.

Obzvlášť rušivý vplyv na krajinu má výstavba elektrických vedení. Všetky navrhované projekty by mali byť posúdené v zmysle zákona č. 24/2006 Z.z. (EIA). V spolupráci s prevádzkovateľom elektrických vedení a ŠOP SR by mali byť vedenia zabezpečené tak, aby boli minimalizované negatívne dopady na vtáctvo.

ÚPN R ŽK definuje zásady a regulatívy na posilnenie ochrany prírody a tvorby krajiny, vytváranie a udržiavania ekologickej stability, ako aj zásady a regulatívy starostlivosti o životné prostredie, ktoré boli premietnuté do navrhovaných opatrení na minimalizáciu a zmiernenie vplyvov na štruktúru, využívanie a scenériu krajiny.

VPLYVY NA CHRÁNENÉ ÚZEMIA A OCHRANNÉ PÁSMA

Z hľadiska priestorového a funkčného rozvoja sídel možno predpokladať negatívne vplyvy pri umiestňovaní nových alebo rozširovanie existujúcich obytných, rekreačných, výrobných území, pri výstavbe dopravnej a technickej infraštruktúry (vodovody, elektrické vedenia, rozvody plynu), nevhodne zvolených foriem obhospodarovania lesov - na chránené územia a lokality Natura 2000 vrátane ich ochranných pásiem, ako aj zásahy do prvkov ÚSES.

Významný problém predstavuje nadmerné zaťaženie rekreačných území, ktoré sú v rámci kraja lokalizované prevažne v podhorských a horských oblastiach, ktoré väčšinou predstavujú niektorú z kategórií chránených území. Negatívne dopady predstavuje erózia turistických chodníkov a ich rozširovanie, zošliapávanie vegetácie, porušovanie obmedzení, hromadenie odpadkov, nelegálna a neregulovaná výstavba, ktorá nerešpektuje únosnosť územia, nerešpektovanie regulatív územných

plánov v chránených územiach (prípadne ich absencia), nadmerné využívanie vodných zdrojov, produkcia odpadov, absencia kanalizácií a čistenia odpadových vôd a pod.

Významnejšie negatívne vplyvy je možné očakávať počas realizácie jednotlivých projektov, ktoré súvisia s vplyvmi na jednotlivé zložky životného prostredia, vrátane zdravotného stavu obyvateľstva, priamymi zábermi biotopov národného a európskeho významu, výrubom drevín, so zvýšeným hlukom v dôsledku prejazdov nákladných vozidiel a činnosťou stavebných mechanizmov, tvorbou emisií, zvýšenou prašnosťou, potenciálnym znečistením povrchových a podzemných vôd ropnými látkami v prípade havarijných stavov. Na minimalizovanie týchto vplyvov je potrebné, aby bolo obdobie výstavby čo najkratšie a sústredené do mimovegetačného a mimohniezdneho obdobia väčšiny druhov vtákov, minimalizované prípadné zásahy vo vodných tokoch a ich bezprostredné okolie.

Obdobiu prípravy projektov je potrebné venovať dostatočnú pozornosť, identifikovať a vyhodnotiť prípadné zásahy do chránených území národnej sústavy prípadne európskej sústavy chránených území, prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Vo vyššom stupni projektovej prípravy bude potrebné vypracovať hodnotenie vplyvov stavby na životné prostredie v zmysle zákona NR SR č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (EIA) ako aj vyhodnotenie vplyvov na územia sústavy Natura 2000 v zmysle článku 6.3 smernice 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín.

Pozitívne možno vnímať návrhy rozvoja a budovania infraštruktúry cyklistickej dopravy ako aj verejnej osobnej hromadnej dopravy. Zvyšovaním ich podielu na celkovej doprave je predpoklad zníženie podielu automobilovej dopravy a tým pádom aj zníženia celkového znečistenia ovzdušia automobilovou dopravou. Cyklistická doprava má pozitívny vplyv na zvýšenie pohybovej aktivity obyvateľstva s následným pozitívnym dopadom na jeho zdravie (obezita, kardiovaskulárne choroby a podobne). Z pohľadu bezpečnosti prispievajú k zníženiu dopravnej nehodovosti, čo sa taktiež pozitívne prejaví aj na zdraví obyvateľstva.

Vzhľadom na rozsiahlosť posudzovaného územia a rámcový charakter návrhov realizácie jednotlivých aktivít navrhovaných v koncepte ÚPN R ŽK nie je možné vyhodnotiť konkrétne vplyvy na dotknuté chránené územia národnej a európskej sústavy chránených území či prvky ÚSES. Tieto vplyvy bude potrebné vyhodnotiť samostatne pre každú aktivitu zvlášť v procese posudzovania vplyvov v zmysle zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v platnom znení.

ÚPN R ŽK definuje zásady a regulatívy na posilnenie ochrany prírody a tvorby krajiny, vytváranie a udržiavanie ekologickej stability, ako aj zásady a regulatívy starostlivosti o životné prostredie, ktoré boli premietnuté do navrhovaných opatrení na minimalizáciu a zmiernenie vplyvov na chránené územia.

PRIMERANÉ POSÚDENIE STRATEGICKÉHO DOKUMENTU

Územný plán sa na regionálnej úrovni spracováva v podrobnosti mierky 1: 50 000, čomu zodpovedá aj úroveň informácií o území. Strategický dokument nenavrhuje žiadnu novú plochu, pre rozvoj urbanizácie. Funkčné využitie a priestorové usporiadanie preberá z územných plánov miest a obcí. Plochy pritom generalizuje v kontexte aplikovanej mierky spracovania. Zámery líniových stavieb dopravy a technickej infraštruktúry preberá na základe známych rozvojových zámerov, ktoré boli posúdené podľa zákona č. 24/2006 Z.z. (EIA), v rámci ktorých bolo spracované aj primerané posúdenie a na základe hodnotenia vybraný najvhodnejší variant. Taktiež prihliada na závery a odporúčania štúdií realizovateľnosti a štúdií uskutočniteľnosti. Pri návrhoch plne rešpektuje lokalizáciu prvkov Natura 2000 a v rámci regulatív navrhuje opatrenia na minimalizáciu negatívnych dopadov na chránené územia ako aj opatrenia na podporu a zlepšenie stavu prírody v chránených

územiach, podporu územného systému ekologickej stability, zachovania tradičných foriem osídlenia a historických krajinných štruktúr, opatrenia na zachovanie krajinársky a ekologicky hodnotných území s rozptýlenou vegetáciou a pod.

Vzhľadom na vyššie uvedené je zhodnotenie dopadov na územia sústavy Natura 2000 v zmysle príslušnej metodiky (Štátnou ochranou prírody SR, Banská Bystrica, 2016) možné len vo forme identifikácie prípadných zásahov do konkrétneho územia Natura 2000 bez podrobného vyhodnotenia vplyvov navrhovanej činnosti na predmety ochrany týchto území. Podrobné vyhodnotenie v zmysle uvedenej metodiky je možné až na základe poznania návrhu konkrétnej činnosti v príslušnej mierke spracovania a na základe vypracovaného projektu, informácií o návrhu použitej výrobnéj technológie, informáciách o potrebe vstupov do technológií, záberoch a parametroch infraštruktúrnych prvkov a pod.

VPLYVY NA KULTÚRNE A HISTORICKÉ PAMIAHKY

Navrhované riešenie Konceptu ÚPN R ŽK vytvára predpoklady pre zabezpečenie ochrany historických, umelecko-historických, urbanistických a architektonických hodnôt prostredia. Žiadne zámery, ktoré by mohli mať vplyv na kultúrne a historické pamiatky, či na archeologické náleziská, známe nie sú.

Ochrana, obnova, využívanie a prezentácia pamiatok a pamiatkových území je upravená zákonom č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov. Základ historických sídelných štruktúr v krajine predstavujú nehnuteľné kultúrne pamiatky. Pri stavebnej činnosti v území je potrebné dodržať povinnosť ohlásenia prípadného archeologického nálezu podľa § 40 zákona č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu, v súlade s § 127 stavebného zákona. V prípade nálezu archeologických pamiatok bude potrebné vykonať záchranný prieskum a dodržať súvisiace ustanovenia vyplývajúce zo zákona č. 49/2002 o ochrane pamiatkového fondu. V súlade s ustanovením § 30, odsek 4 a § 41, odsek 4 pamiatkového zákona, je potrebné pred začatím stavebných prác rešpektovať podmienky kladené v stanovisku vydanom Krajským pamiatkovým úradom, v ktorom sú určené podmienky realizácie stavby a podmienky vykonávania archeologického výskumu na lokalitách vyznačených v situácii stavby. Časť archeologických výskumov bude realizovaná formou záchranných výskumov v predstihu a časť formou sledovania výkopových prác počas stavebných prác.

VPLYVY NA PALEONTOLOGICKÉ NÁLEZISKÁ

Obdobiu prípravy projektov je potrebné venovať dostatočnú pozornosť, identifikovať a vyhodnotiť prípadné vplyvy na paleontologické náleziská a geologické lokality. V prípade, že počas stavebných prác dôjde k odkrytiu paleontologických nálezísk, príp. geologicky významných lokalít bude potrebné postupovať v zmysle príslušných predpisov.

KOMPLEXNÉ POSÚDENIE OČAKÁVANÝCH VPLYVOV

V súlade s cieľmi územného plánovania v zmysle stavebného zákona ÚPN R Žilinského kraja utvára predpoklady na zabezpečenie trvalého súladu všetkých prírodných, civilizačných a kultúrnych hodnôt v území, najmä so zreteľom na starostlivosť o životné prostredie a ochranu jeho hlavných zložiek - pôdy, vody a ovzdušia.

Hodnotenie environmentálnych dôsledkov riešenia

V kontexte adaptácie na klimatické zmeny a ich konkrétnejšie prejavy v ŽK je základným princípom pri formovaní rozvoja kraja prierezovo vyhodnocovať a transformovať tieto zmeny do všetkých kapitol v ÚPN R ŽK. Predpokladá sa, že vplyv klímy sa prejaví:

- v zmene režimu zrážok, premenlivosti zrážkových úhrnov (predlžovanie obdobia sucha)
- vo výskyte povodní, ale aj v silnejšej erózii pôdy,
- v znižovaní stavu hladiny podzemných vôd (prevencia vedúca k zadržiavaniu vody v krajine,
- vyšší výskyt búrkových situácií s rizikom vzniku prívalových povodní špeciálne v lokalitách s vysokým povrchovým odtokom (hlavne flyšové pásma)
- kalamita podkôrneho a drevokazného hmyzu (smrekové lesy)
- zvyšujúce sa riziko lesných požiarov (uzávery turistických ciest a pohybu v lesnom prostredí)

V ÚPN R ŽK sú v jednotlivých kapitolách formulované opatrenia v oblasti:

- Ochrany podzemných zásob pitnej vody, ktorá predstavuje jeden z najvýznamnejších determinantov rozvoja.
- Protipovodňovej ochrany ako jedeného z rozhodujúcich faktorov rozvoja nadregionálneho významu.
- Nízkouhlíkového hospodárstva a ekologizácie dopravy (trasovanie dopravných koridorov všetkých druhov a foriem dopravy) sú usmerňované prostredníctvom adekvátnych zásad a záväzných regulatívov.
- Ochrany ornej pôdy, ktorá patrí medzi významné rozvojové determinanty. Nové zábery pôdy sú podmienené odôvodniteľnými zámermi verejnoprospešného charakteru a tiež je jasne stanovená podpora prednostného revitalizovania brownfieldov.
- Ochrany prírody a krajiny, ekologickej stability územia (rešpektovanie chránených území a prvkov ÚSES),
- Koncepciou rozvoja sídelnej i krajinnej zelene, založiť na princípoch Európskeho dohovoru o krajine, s cieľom formovania ekologicky stabilnejšej krajiny
- Podpora separovaného zberu, s cieľom znížiť množstvo komunálneho odpadu a množstvo odpadu ukladaného na skládky,
- Vo voľnej krajine podporovanie a ochranu nosných prvkov jej estetickej kvality a typického charakteru – prirodzené lesné porasty, aluviálne lúky, nelesná drevinová vegetácia v poľnohospodárskej krajine v podobe remízok, medzí, stromoradií, ako aj mokrade a vodné toky s brehovými porastmi.

Hodnotenie ekonomických dôsledkov riešenia

Územný plán regiónu predstavuje dokument, ktorý spolu s ďalšími dokumentami (napr. PHSR) patrí medzi strategické koncepčné dokumenty na úrovni regiónu. Predstavuje prierezový dokument, ktorý sa usiluje o previazanie územnotechnických opatrení s nástrojmi regionálnej politiky, prostredníctvom ktorých je schopný adresnými opatreniami usmerňovať rozvoj kraja do „problematickejších“ území.

Vychádza z cieľov, ktoré bude ÚPN R ŽK pri rozvoji Žilinského samosprávneho kraja riešiť:

- vytvoriť základný nástroj územného plánovania v súlade s ustanoveniami § 12 stavebného zákona v znení neskorších predpisov a § 13 vyhlášky MŽP SR č. 55/2001 Z. z. o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii vo forme územného plánu,
- vytvoriť územné predpoklady pre navrhované aktivity a opatrenia obsiahnuté v prijatých strategických dokumentoch a rezortných koncepciách na regionálnej alebo národnej úrovni,

- vytvoriť nástroj na plnohodnotné zapojenie Žilinského kraja do medzinárodných a celoslovenských sídelných, ekologických a hospodárskych štruktúr,
- usilovať o vyvážený rozvoj kraja z hľadiska sídelných, socioekonomických, územnotechnických, environmentálnych a krajinnno-ekologických aspektov,
- stanoviť zásady a regulatívy pre všetky oblasti (štruktúry osídlenia, priemyslu, poľnohospodárstva, lesného hospodárstva, vodného hospodárstva, environmentálnej ekológie a cestovného ruchu, dopravy, technickej infraštruktúry)
- podpora a tvorba územných predpokladov pre vznik kreatívnych a inovatívnych foriem terciárneho a kvartérneho sektora hospodárstva, na základe postupnej transformácie spoločnosti

Hodnotenie sociálnych dôsledkov riešenia

Demografický vývoj a jeho štruktúra sú v návrhu chápané ako základný vstupný predpoklad, aj keď rozvoj kraja, a to najmä po stránke ekonomickej a sociálnej, ho následne spätne ovplyvňujú. Podľa oficiálnej prognózy ŠÚ SR a modelovaného vývoja obyvateľstva do roku 2040 (Šprocha, Vaňo, Bleha, 2019) vyplýva, že okrem regiónu Oravy nastane na takmer celom území ŽSK pokles počtu obyvateľov, čo bude spôsobené predovšetkým nízkou pôrodnosťou a relatívne vyššou úmrtnosťou v dôsledku celkového starnutia populácie.

Vývoj sídelnej štruktúry bude mať charakter prolongácie aktuálnych urbanistických tendencií na princípe vyváženého polycentrického systému osídlenia, tvoreného na základe stanovenia hierarchie centier osídlenia (nadregionálnych, regionálnych, subregionálnych), čo umožní zabezpečiť rovnomerné pokrytie regiónu službami, vybavenosťou a sociálnou starostlivosťou.

Koncepcia rozvoja regiónu založená na princípe subsidiarity vytvára predpoklady pre flexibilné reagovanie na rôznu dynamiku demografického vývoja a migrácie tým, že počíta s rezervami rozvojových plôch v mestách a obciach kraja, ktoré v kontexte rozvoja vníma ako ponukové plochy.

Hodnotenie územno-technických dôsledkov riešenia

V oblasti rozvoja dopravy sa preferuje riešenie pre zlepšenie dostupnosti centier, zlepšenie kvality existujúcej dopravnej infraštruktúry a dobudovanie siete dopravnej infraštruktúry pre zabezpečenie kvality dopravy na úrovni 21. storočia. V súvislosti s tým, je potrebné venovať zvýšenú pozornosť verejnej osobnej doprave, s možnosťou prechodu na IDS.

Trasovaním nových koridorov nadradenej dopravnej infraštruktúry národného či nadregionálneho významu vytvára aj nové stresové javy, ktoré je potrebné následne podľa lokálnych podmienok zmierňovať alebo kompenzovať.

Riešenie v oblasti rozvoja jednotlivých druhov technickej infraštruktúry sleduje ciele vyjadrené v rezortných koncepciách, ktoré implementujú aj medzinárodné dohovory. Realizáciou vyjadrených zámerov sa vytvára predpoklad pre zabezpečenie rovnocenného hospodárskeho, sociálneho a životného prostredia obyvateľov.

Medzi priority patria požiadavky na zohľadnenie potreby rekultivácie environmentálnych záťaží, starých skládok odpadov, ako presadzovanie moderného systému odpadového hospodárstva, založeného na technologicky moderných a environmentálne prijateľných riešeniach.

Platné právne predpisy sú v strategickom dokumente primerane zohľadnené a plne rešpektované. Vymedzenie ochranných pásem a špecificky chránených území, ktoré vyplývajú z osobitých predpisov, sú v strategickom dokumente integrované v príslušných kapitolách.

NAVRHOVANÉ OPATRENIA NA PREVENCIU, ELIMINÁCIU, MINIMALIZÁCIU A KOMPENZÁCIU VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE

Územnoplánovacia dokumentácia komplexne rieši priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia, zosúladí záujmy a činnosti ovplyvňujúce územný rozvoj, životné prostredie a ekologickú stabilitu, a ustanovuje regulatívy priestorového usporiadania a funkčného využívania územia.

Opatrenia na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov na životné prostredie musia vychádzať predovšetkým z princípov (trvalo) udržateľného rozvoja. Z hľadiska dosiahnutia udržateľného rozvoja regiónov treba za základný strategický cieľ považovať zabezpečenie takého socioekonomického rozvoja, ktorý je zameraný na dosiahnutie kvalitnej životnej úrovne obyvateľstva, na elimináciu starých a na prevenciu vzniku nových environmentálnych problémov, a ktorý je v súlade s prírodným, sociálnym a ekonomickým potenciálom regiónu.

Realizácia viacerých cieľov a opatrení na regionálnej úrovni je však v priamej väzbe na vytvorení celospoločenských podmienok. Ide predovšetkým o opatrenia v rámci nadstavbovej sféry – ekologizácia ekonomických a legislatívnych nástrojov, ekologizácia spoločenského vedomia – zabezpečenie systému vzdelávania, výchovy a pod.

V úrovni územnoplánovacej dokumentácie celého samosprávneho kraja možno opatrenia na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov na životné prostredie definovať len rámcovo v podobe regulatívov a zásad, ktoré budú vyhlásené všeobecne záväzným nariadením Žilinského samosprávneho kraja. Navrhnuté regulatívy priestorového usporiadania a funkčného využívania územia určujú zásady využívania územia pre jednotlivé pozemky zahrnuté do urbanistických blokov tak, aby ich aplikáciou bolo možné usmerňovať výstavbu v súlade s požiadavkami na racionálne využitie územia a zároveň dodržať požiadavky na zachovanie kvalitného životného prostredia.

Navrhované opatrenia sú podrobne vypracované v kap. C.IV SoH. Z najvýznamnejších boli vybrané nasledovné:

- Zamedziť vytváraniu samostatných sídelných celkov a rozvojových území vo voľnej krajine (územne oddelených od existujúceho zastavaného územia sídla) a zamedziť reťazeniu sídiel (formou líniovej zástavby).
- Zamedziť územnému zrastaniu sídiel v medzisídelnom priestore s cieľom zachovania otvorenej krajiny a zabezpečenia konektivity krajiny podľa stanovených minimálnych vzdialeností medzi najbližšími zastavanými územiami dvoch alebo viacerých obcí.
- Zamedziť na území národných parkov a ich ochranných pásiem umiestňovanie výrobných území a zmiešaných území, umiestňovanie úplne nových rozvojových území možné len rozšírenie existujúcich obytných a rekreačných území v priamej, bezprostrednej priestorovej nadväznosti s maximálnym rozšírením zastavaného územia do 2 ha za dve desaťročia.
- Rešpektovať jedinečnosť prírodného prostredia kraja ako nevyhnutnú podmienku optimálneho fungovania rozvoja cestovného ruchu. V navrhovaných a existujúcich chránených územiach s 5. stupňom ochrany, v zónach A rešpektovať bezzásahový režim ochrany ako aj zónach B so 4. stupňom ochrany.
- Zvyšovať kvalitatívnu úroveň existujúcich stredísk cestovného ruchu, lokalizovaných na území Národných parkov, ochranných pásmach národných parkov a chránených krajinných oblastiach, bez výrazného plošného rozširovania s dôrazom na environmentálnu a ekologickú únosnosť územia.
- Pri zámeroch budovania nových a rozširovania existujúcich zjazdových tratí a súvisiacej infraštruktúry rešpektovať ako limitujúci faktor dôsledky klimatickej zmeny, najmä v nižšie

položených zimných strediskách pod 1000 m n.m., a limity vyplývajúce z území zaradených v európskej sieti NATURA 2000 a z osobitne chránených častí prírody a krajiny. Výstavbu zjazdových tratí a súvisiacej infraštruktúry uskutočňovať mimo navrhovaných a existujúcich chránených území s 5. stupňom ochrany a navrhovaných a existujúcich zón A národných parkov a zón B so 4. stupňom ochrany. Vylučuje sa výstavba krytých zjazdových tratí a komplexov.

- Chránené územie národnej siete a územia sústavy Natura 2000 prednostne využívať na prírodný turizmus, letnú poznávaciu turistiku. V nadväznosti na terénne danosti tieto územia využívať v prípustnej miere pre zimné športy a letné vodné športy, len ak sú v súlade s dokumentmi starostlivosti o tieto územia.
- Pri zábere a ochrane poľnohospodárskej pôdy je potrebné postupovať v súlade so zákonom č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy. Ochrana poľnohospodárskej pôdy pri nepoľnohospodárskom využití je zabezpečená ochranou najkvalitnejšej poľnohospodárskej pôdy v katastrálnom území podľa kódu BPEJ (NV č. 58/2013 Z. z.). Plošné rozmiestnenie najkvalitnejšej poľnohospodárskej pôdy v danom území je potrebné zvažovať pri výbere variantov trás dopravnej infraštruktúry. Vyňatie lesných pozemkov z plnenia funkcií lesov v zmysle § 5 a § 7 zákona č. 326/2005 Z. z. o lesoch v znení neskorších predpisov o trvalom vyňatí z plnenia funkcií lesov trvalou zmenou využitia lesného pozemku, o trvalom vyňatí z plnenia funkcií lesov trvalou zmenou druhu pozemku, o dočasnom vyňatí z plnenia funkcií lesov na dobu maximálne do 20 rokov a o obmedzení využívania funkcií lesov.
- Zabezpečovať ochranu pôdných zdrojov vhodným a racionálnym využívaním poľnohospodárskej a lesnej krajiny, a to aj s dôrazom na zamedzovanie erózie pôdy
- prehodnotiť využiteľné množstvá podzemných vôd z hľadiska dosiahnutia dobrého stavu vôd (chemického a kvantitatívneho) so zohľadnením vplyvu klimatických zmien podľa oblasti povodí,
- rešpektovať zásady ochrany povrchových a podzemných vodných zdrojov
- Pri územnom rozvoji dbať o zachovanie a podporu významných a charakteristických črt krajiny, ktoré vyplývajú z jej prírodného usporiadania (lesné porasty, vodné toky a plochy s brehovými porastmi a sprievodnou vegetáciou, mokradové lokality, trávovo-bylinné spoločenstvá a pod.) historického dedičstva (drobné sakrálne objekty v krajine vrátane vegetačných prvkov, historické parky a záhrady, aleje a stromoradia, historické krajinné štruktúry, ovocné sady a pod.).
- Podporovať proces revitalizácie krajiny a ochrany prírodných zdrojov v záujme zachovania a udržania charakteristických znakov krajiny a hodnôt krajinného obrazu.
- Podporovať ekologicky optimálne využívanie územia a obnovenie funkčného územného systému ekologickej stability (USES), biotickej integrity krajiny a biodiverzity,
- Vytvárať a zabezpečiť územnotechnické podmienky pre ekologicky optimálne využívanie územia, vrátane obnovenia funkčného územného systému ekologickej stability, biotickej integrity krajiny a biodiverzity.
- V regionálne významných koridoroch migrácie zveri ponechať dostatočne široký úsek bez zastavania a oplotenia, tieto opatrenia preniesť do ÚPD miest a obcí, vrátane zachovania územnej rezervy lokálne významných biokoridorov, zachovať jestvujúce nadchody a podchody vhodné pre migráciu veľkých šeliem, neumiestňovať elektrické ohradníky v koridore migračných trás, minimalizovať pestovanie plodín (najmä kukurice) v úsekoch križovania biokoridorov s komunikáciami, monitorovať umiestňovanie skládok na uvedených miestach,

- Podporovať biologickú revitalizáciu vodných tokov prírode blízкими postupmi s vysokými ekologickými štandardmi s cieľom posilnenia biodiverzity a ekologických funkcií riek ako dôležitých biotopov v krajine.
- Obmedzenie vytvárania nepriepustných plôch v urbanizovanom priestore, ustúpiť od odkanalizovania zrážkových vôd z komunikácií a zo stavieb (vypádovaním viesť vodu do plôch zelene do vsaku).
- Zvýšenie inundačnej a retenčnej kapacity krajiny, vytvorenie retenčných kapacít na zachytávanie prívalových vôd pri rešpektovaní geologickej stavby a zachovaní podmienok stability územia.
- Zabezpečiť ochranu a obnovu mokradí, obnovovať mokrade a meandrovanie tokov.

VÝBER OPTIMÁLNEHO VARIANTU

Územný plán sa v etape konceptu riešenia posudzuje v zmysle zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie. Podľa § 9 ods. 6 písm. a) Zákona č. 24/2006 Z. z., ako aj v kontexte rozsahu hodnotenia príslušného úradu životného prostredia, je tak prílohou konceptu územného plánu regiónu Správa o hodnotení strategického dokumentu SEA. Následne prebehnú dve paralelné prerokovania. Podľa stavebného zákona bude prerokovaný variantný návrh strategického dokumentu, ktorým je koncept ÚPN R ŽK, a podľa Zákona č. 24/2006 Z. z., bude prerokovaná Správa o hodnotení strategického dokumentu. Oba procesy spolu so všetkými pripomienkami budú vyhodnotené. Následne bude spracovaný odborný posudok k správe o hodnotení územnoplánovacej dokumentácie a následne aj Záverečné stanovisko z posúdenia strategického dokumentu. Výsledok procesu posudzovania by mal byť formulovaný v Záverečnom stanovisku z posúdenia strategického dokumentu od Okresného úradu Žilina - odbor starostlivosti o životné prostredie. Záverečné stanovisko bude vydané na základe správy o hodnotení, odborného posudku a súboru stanovísk všetkých subjektov zúčastnených v procese posudzovania vplyvov strategického dokumentu na životné prostredie, ako aj v zmysle prerokovania vlastného územného plánu. Zároveň možno očakávať, že záverečné stanovisko v prípade potreby odporučí do územného plánu zapracovať, prepracovať alebo upraviť aj konkrétne pozmeňujúce návrhy.

Výstupy z posúdenia strategického dokumentu budú zapracované do Územného plánu regiónu v nasledujúcej etape invariantného Návrhu riešenia. Keďže Návrh územného plánu regiónu bude v zmysle zákona č. 50/1976 Zb. (stavebný zákon) opätovne prerokovaný, dotknuté orgány budú mať možnosť skôr požadované a akceptované odporúčania aj odkontrolovať a v prípade potreby vzniesť ďalšie podnety. Týmto spôsobom vznikne návrh územného plánu regiónu, upravený podľa vyhodnotenia pripomienok k návrhu. Územný plán regiónu Nitrianskeho kraja tak vznikne ako kolektívna dohoda všetkých aktérov územného plánovania.

Pre oba varianty je cieľom rozvoja Žilinského kraja nevyhnutné zabezpečiť: plnohodnotné zapojenie Žilinského kraja do medzinárodných a celoslovenských sídelných, ekologických a hospodárskych štruktúr; vyvážený rozvoj kraja z hľadiska sídelných, socioekonomických, územnotechnických, environmentálnych a krajinno-ekologických aspektov; stanoviť zásady a regulatívy štruktúry osídlenia, priestorového usporiadania a funkčného využívania územia z hľadiska jeho trvalo udržateľného a vyváženého rozvoja urbanizácie, priemyslu, poľnohospodárstva, lesného hospodárstva, vodného hospodárstva, environmentálnej ekológie a cestovného ruchu. Stanoviť zásady a regulatívy usporiadania verejného dopravného vybavenia, starostlivosti o životné prostredie, územného systému ekologickej stability, tvorby krajiny a ochrany kultúrnych pamiatok, pamiatkových rezervácií a pamiatkových zón. Vytváranie rovnocenných životných podmienok v mestských a vidieckych priestoroch a územných predpokladov pre zlepšenie kvality života, životného prostredia pri zachovaní ekologickej stability a únosnosti územia. Uplatňovanie princípov

trvalej udržateľnosti územia, ochrany a tvorby krajiny a životného prostredia, ako aj zachovania a rozvíjania kultúrneho dedičstva, zdôraznenie špecifik kultúrno-historických regiónov kraja a špecifik kraja vyplývajúcich najmä z lokalizácie na susedné prihraničné regióny (polohového potenciálu v Európe v súvislosti s otvorenými možnosťami schengenského priestoru Európskej únie).

Varianty sa navzájom líšia takmer vo všetkých oblastiach len minimálne a hlavné rozdiely sú prevažne v časovom horizonte realizácie (návrh/výhľad). Všeobecne je možné konštatovať, vzhľadom na to, že variant 1 predpokladá stagnáciu, respektíve miernu regresiu vo väčšine z analyzovaných oblastí, na rozdiel od variantu 2, ktorý predpokladá priaznivejší celkový rozvoj a zvyšovanie miery urbanizácie, je možné vyhodnotiť vplyvy variantu 1 na obyvateľstvo ako miernejšie, resp. na súčasnej úrovni. Na druhej strane realizácia návrhov variantu 2 umožní progresívnejší rozvoj a využitie rozvojového územného potenciálu obcí za podmienok dodržania zásad a regulatív definovaných v záväznej časti ÚPN R ŽK.

Z hľadiska rozvoja urbanizácie predstavuje významný vplyv územné zrastanie sídiel v medzi-sídelnom priestore a značné obmedzenie konektivity krajiny. Koncept ÚPN R ŽK tento problém rieši stanovením minimálnych vzdialeností medzi najbližšími zastavanými územiami dvoch alebo viacerých obcí. Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 možno pozitívnejšie hodnotiť návrhy vo variante 1, kde sú definované pásma o 50% väčšie ako pri variante 2, čo bude mať pozitívnejší vplyv na konektivitu krajiny. Treba však vždy prihliadať na konkrétnu lokalitu ako aj na štruktúru a využívanie krajiny.

Negatívne vplyvy predstavuje aj živelný územný rozvoj, kedy nové rozvojové plochy nenadväzujú na existujúce zastavané územie. Koncept ÚPN R ŽK tento problém rieši stanovením maximálnych percentuálnych zmien (rozšírenia) zastavaných území obcí za dve desaťročia (od schválenia územnoplánovacej dokumentácie obce). Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 možno pozitívnejšie hodnotiť návrhy vo variante 1, kde sú definované max. percentuálne zmeny mierne nižšie ako pri variante 2. Treba však vždy prihliadať na konkrétnu obec ako aj na štruktúru a využívanie krajiny v jej bezprostrednom okolí.

Rozdiely vo variantoch boli zaznamenané v návrhu koncepcie verejného dopravného vybavenia regionálneho významu, ktoré sa v riešení jednotlivých požiadaviek líšia v závislosti od celkovej koncepcie návrhu. **Variant 1** je založený na plnej akceptácii riešení uvedených v Záväznej časti KURS 2001 v znení KURS 2011. V prípade problematík, ktoré nie sú predmetom riešení v Záväznej časti KURS 2001 v znení KURS 2011 Variant 1 postupuje podľa schválených rozvojových plánov správcov a vlastníkov predmetnej dopravnej infraštruktúry. **Variant 2** rieši zachovanie výsledných riešení dopravných problematík podľa odporúčaného variantu krajskej dopravnej stratégie plánu trvalo udržateľnej mobility SURDM ŽSK.

Vzhľadom na značný rozsah návrhu koncepcie verejného dopravného vybavenia boli jednotlivé návrhy a ich varianty podrobne vyhodnotené a porovnané v kap. C.III.13.1. Časť návrhov dopravnej infraštruktúry má vplyvy variantov 1 a 2 na životné prostredie a obyvateľstvo identické, nakoľko sa nelíšia ani v časovej ani priestorovej realizácii. Časť návrhov sa líši v období realizácie variantov (návrh/výhľad), prípadne jeden z variantov ostáva bez zmeny (súčasný stav). Hlavne pri návrhoch cestnej dopravy sú vplyvy na biotu, ako aj trvalé zábery pôd významnejšie ako vo variante, kde nie sú navrhované žiadne úpravy. Na druhej strane je cieľom návrhov zlepšenie dopravnej obslužnosti územia, zníženie dopravného zaťaženia miest a obcí, realizácia obchvatov obcí čo budú pozitívne vnímať hlavne obyvatelia týchto obcí. Z hľadiska prevádzky možno očakávať pozitívne vplyvy na životné prostredie v dôsledku zvýšenia bezpečnosti a plynulosti dopravy (pokles emisií a prachových častíc z dopravy, mierne zníženie hlučnosti z prevádzky), čo sa pozitívne odrazí aj na zdraví obyvateľstva. Na základe vyhodnotenia vplyvov variantov návrhu koncepcie verejného dopravného vybavenia nie je možné všeobecne odporučiť variant 1 alebo variant 2, ale je potrebné vybrať najvhodnejší variant pri každom jednom konkrétnom návrhu, ktorý bol vyhodnotený v kap. C.III.13.1. a tento ďalej rozpracovať v ďalšej etape ÚPN R ŽK.

Na základe komplexného hodnotenia predpokladaných vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie, vrátane zdravia a odhad ich významnosti, v kontexte porovnania variantov zohľadňujúcich ciele a geografický rozmer strategického dokumentu, vrátane porovnania s nulovým variantom, možno záverom do etapy Návrhu Územného plánu regiónu Žilinského kraja odporučiť na dopracovanie **variant 1**, ktorý môže byť na základe vyjadrení a verejných prerokovaní v prípade niektorých územných častí kraja valorizovaný aj o aspekty z **variantu 2**, hlavne čo sa týka variantov návrhu koncepcie verejného dopravného vybavenia.